

Beslut

efter kvalitetsgranskning av stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling vid Lyrfågelskolan 4-6 i Trollhättans kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Lyrfågelskolan 4-6 avseende verksamhetens kvalitet gällande stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska att undervisningen i årskurs 4 genomförs på ett sådant sätt att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bibehåller sitt intresse för skolarbetet och får möjlighet att nå längre. De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare metodiskt vid planering och i undervisning för att ge elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling möjlighet att nå längre?
2. I vilken utsträckning ger skolans ledning stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Lyrfågelskolan 4-6, Trollhättans kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Lyrfågelskolan 4-6 den 5-7 april 2022. Besöket genomfördes av utredarna Sara Algulin och Lisbeth Ahlqvist. Totalt sex intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt fem lektionsobservationer har genomförts.

Beslut:

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver säkerställa att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs i resultatuppföljningar, i kompetensutvecklingsinsatser och i diskussioner mellan lärarna och mellan lärare och elevhälsan.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-12-05 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5786) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas fyra områden:

- I vilken utsträckning lärarens *planering av undervisningen* (även) utgår från behoven hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning läraren ger elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling *tillräckliga utmaningar*.
- I vilken utsträckning de elever som nått långt/blir klara fort får *stöd för att komma vidare* i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning undervisningen genomsyras av *ändamålsenliga förväntningar* på elevernas förmåga.

Skolinspektionen bedömer att lärarna genomgående arbetar metodiskt vid planering och i undervisningen för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska ges möjlighet att nå längre.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna vid Lyrfågelskolan 4-6 i sin planering beaktar tidigare höga elevprestationer och förbereder material även för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att lärarna kontinuerligt uppdaterar planeringen med utgångspunkt i elevernas förändrade behov och att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling huvudsakligen får uppgifter som är utmanande utifrån deras nivå. Eleverna ges möjlighet till både berikning och acceleration, men det varierar mellan olika ämnen i vilken utsträckning detta görs. Vidare visar granskningen att lärarna använder sig av några olika metoder och material i undervisningen så att eleverna får möta en viss variation. Det framgår också att lärarna kontinuerligt ger eleverna erkänsla för tidigare ansträngningar såväl som återkoppling för att eleverna ska utvecklas ännu mer. Granskningen visar också att lärarna ger eleverna ett visst stöd i att få överblick över skolarbetet genom att ibland låta eleverna reflektera över sitt eget lärande. Lärarna stödjer elever att ta sig an nya kunskapsområden genom att låta dem möta ett undervisningsinnehåll eller en undervisningsform som ligger utanför den planerade lektionens innehåll. Vidare visar granskningen att lärarna uppmärksammar och stödjer både pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Granskningen visar att lärarens förväntningar utgår från en aktuell bild av elevernas individuella kunnande och förutsättningar och att lärarnas förväntningar kommer till uttryck i tilltal och bemötande

av eleverna. Granskningen visar också att lärarna är medvetna om vilket stöd eleverna får hemifrån och kompenserar med uppmuntran när sådant stöd saknas.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet, men vill i sammanhanget påtala vikten av att elever får stimulans och utmaningar i alla ämnen.

Lärarnas planering av undervisningen

Granskningen visar att lärarna vid Lyrfågelskolan 4-6 i sin planering förbereder uppgifter och material för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Utifrån intervjuer med lärare och av skolutpgifter som Skolinspektionen tagit del av framgår exempelvis att lärarna planerar för utvecklande frågor och ”uppgifter utan tak”. Genom att planera för öppna uppgifter beskriver lärarna att de kan stimulera eleverna oberoende av var de befinner sig i sin kunskapsutveckling. Lärarna berättar att de i planeringen av undervisningen lägger in moment med utmanande uppgifter och att de har en bred variation i uppgifterna så att alla elever, även de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, stimuleras och utmanas. Den bild som framträder vid lärarintervjuer av att lärarna i sin planering även beaktar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bekräftas av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför då det finns en variation av extra uppgifter och uppgifter utan tak.

Granskningen visar vidare att lärare i sin planering beaktar tidigare höga elevprestationer och kontinuerligt uppdaterar planeringen med utgångspunkt i elevernas förändrade behov. Lärare uppger att de får information om eleverna i årskurs fyra från tidigare lärare vid överlämningskonferenser, men att den information som lämnas över i huvudsak handlar om elever som behöver stöd och hur eleverna fungerar socialt. Enligt lärarna och rektorn dokumenteras elevernas kunskapsutveckling däremot kontinuerligt i olika ämnen i skolans lärplattform. Mottagande lärare i årskurs fyra beaktar denna information vid planering av undervisningen. Av de individuella utvecklingsplaner (IUP:er) som Skolinspektionen fått ta del av framgår det om eleverna ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Den information som dokumenteras i skolans lärplattform och i elevernas IUP:er innehåller relevant information om hur eleverna ska utveckla sina kunskaper samt en beskrivning av elevernas styrkor och behov. Lärarna berättar att de använder sig av denna information för att planera undervisningen. Det framgår också av intervjuer med elevhälsa och lärare att lärarna genomför screeningar av elevernas läs- och skrivförmåga i början av årskurs fyra. Resultaten av screeningarna hjälper lärarna att identifiera elever som kommit längre i sin läs- och skrivutveckling så att de får svårare uppgifter. Lärarna beskriver att de i sin planering tar hänsyn till elevernas tidigare höga prestationer genom att förbereda lektionerna så att det finns exempelvis extrauppgifter, digital färdighetsträning eller kluringar till de elever som blir snabbt klara. Eleverna

berättar också att lärarna i flera olika ämnen anpassar elevuppgifter efter den kunskapsnivå eleverna befinner sig på.

Utmaningar i undervisningen

Granskningen visar att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling huvudsakligen får uppgifter som är utmanande utifrån deras nivå, men att elever ibland får arbeta med uppgifter de redan kan. Av lektionsobservationer och intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att elevuppgifter ofta har olika svårighetsnivåer. Eleverna berättar att det alltid står på tavlan vad de ska arbeta med om de blir klara snabbt, vilket gör att eleverna inte behöver vänta in klasskamrater. De intervjuade eleverna säger att de extra uppgifterna är av varierande svårighetsgrad, ibland är de enklare och ibland är de svårare än de ursprungliga uppgifterna. Eleverna berättar också att de får arbeta med uppgifter i ett digitalt läromedel om de blir klara snabbt, men enligt eleverna är dessa uppgifter inte utmanande utan mest fler uppgifter av samma slag. Även lärarna berättar att skolan använder ett digitalt läromedel som innehåller uppgifter i flera olika ämnen. Eleverna kan exempelvis öva huvudstäder, multiplikation, engelska och spela olika varianter av lärospel. Enligt lärarna består det digitala läromedlet i huvudsak av färdighetsträning men det finns både enklare och svårare uppgifter.

Vidare visar granskningen att lärarna i viss mån ger eleverna möjlighet till berikning och acceleration. Både elever och lärare beskriver att elever får accelerera i något ämne genom att arbeta med mer avancerade uppgifter vilket också bekräftas av Skolinspektionens observationer. Eleverna berättar att de i vissa ämnen får börja med en uppgift före de andra eleverna för att de blivit snabbt klara eller att de i vissa ämnen får jobba med olika typer av extrauppgifter. Lärarna berättar att de i matematik har bytt läromedel och att varje kapitel har olika svårighetsgrader vilket gör att eleverna utmanas med hjälp av läromedlet.

Granskningen visar också att lärarna använder sig av några olika metoder och material i undervisningen så att eleverna får möta en viss variation. Lektioner kan innehålla flera olika moment såsom lärargenomgångar, filmvisning, praktiska moment, enskilt arbete eller arbete i olika gruppkonstellationer. Dock framgår av elevintervjuer och av genomförda observationer att det ser olika ut mellan olika ämnen och lärare och att en del lektioner varierar i mindre utsträckning än andra. Skolinspektionen ser vid observationer exempel på att undervisningen varierar mellan lärarledda genomgångar och elevaktiviteter men också exempel på lektioner där elever enbart får arbeta på egen hand. Detta bekräftas också av de intervjuade eleverna.

Lärarstöd för att komma vidare i kunskapsutvecklingen

Granskningen visar att lärarna i huvudsak ger lämpliga former av lärarstöd för att elever ska komma vidare i sitt lärande. Av intervjuer med elever och lärare såväl som av lektionsobservationer framgår att lärarna ger olika former av stöd och återkoppling i undervisningen. Lärarna går exempelvis runt i klassrummet när eleverna arbetar och elever får hjälp genom att räcka upp handen, men också utan att påkalla lärarnas uppmärksamhet. Eleverna berättar att lärarna förklarar på ett annat sätt om de inte förstår. Vidare berättar eleverna att de får snabb hjälp när de behöver det men att lärarna hjälper de som behöver stöd i ämnet först. Lärare berättar att de gör medvetna val när de styr över gruppindelningar så att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling får arbeta med varandra.

Vidare visar granskningen att lärarna kontinuerligt ger eleverna erkänsla för tidigare ansträngningar såväl som återkoppling för att eleverna ska utvecklas ännu mer. Av intervjuer med rektorn, lärare och elever samt av lektionsobservationer framgår att lärare ger elever erkänsla för sina ansträngningar genom att gå runt bland eleverna under lektionerna och kontinuerligt uppmuntra och bekräfta dem. Elever och lärare beskriver i intervjuer att återkopplingen ges såväl muntligt som skriftligt, exempelvis genom att lärarna uppmuntrar eleven att söka mer fakta eller förbättra sina lösningar ytterligare. Lärarna berättar att de använder skolans digitala lärplattform för att skriva kommentarer eller ställa utmanande frågor för att få eleverna att utveckla sina svar. Eleverna, lärarna och rektorn berättar också att utvecklingssamtalen förbereds noggrant och att eleverna får återkoppling och framåtsyftande kommentarer i samtliga ämnen i samband med utvecklingssamtalen. Denna bild bekräftas också av de IUP:er som Skolinspektionen tagit del av, där det i samtliga finns beskrivningar av hur eleverna har utvecklats i alla ämnen och framåtsyftande kommentarer för hur eleverna ska komma vidare i sitt lärande.

Granskningen visar också att lärarna ger eleverna ett visst stöd i att få överblick över skolarbetet genom att ibland låta eleverna reflektera över sitt eget lärande. Av intervju med rektorn, företrädare för elevhälsa och lärare framgår att eleverna tränas i att få överblick över sitt lärande genom att reflektera över vad de har gjort bra, vad de kan förbättra, vilka svårigheter de har stött på samt hur de kan utveckla en god studieteknik. Även om det inte finns någon gemensam strategi för hur lärarna ska arbeta med att förbättra elevernas studieteknik på skolan, så arbetar lärarna med detta utifrån de förutsättningar och behov som finns i respektive ämne. En lärare berättar till exempel hur hen på olika sätt arbetar med coachande samtal och med elevernas studieteknik för att de ska bibehålla motivation för skolarbetet. Lärare berättar också att de för en dialog med eleverna om hur de uppfattat uppgifter för att ta reda på hur och av vad eleverna lär sig bäst. Vidare säger lärarna att de visar eleverna olika metoder för att ta sig an eller lösa uppgifter. Skolans elevhälsa berättar att de stödjer lärarna när det gäller motivationsarbetet för alla elever. Det kan exempelvis handla om att hjälpa elever att ställa rimliga krav på sig

själva och i andra fall kan det handla om att ge lärarna tips och idéer på hur de kan arbeta med en grupp så att gruppen fungerar väl och så att eleverna har glädje av varandra.

Granskningen visar att lärare stödjer elever att ta sig an nya kunskapsområden genom att låta dem möta ett undervisningsinnehåll eller en undervisningsform som ligger utanför den planerade lektionens innehåll. I intervju med lärarna och eleverna ges flera exempel på att lärarna tar reda på vad eleverna är intresserade av och erbjuder undervisningsmaterial och redovisningsformer som knyter an till elevernas intressen. Lärarna berättar exempelvis om minilektioner där eleverna fått fördjupa sig och presentera något de är särskilt intresserade av och de berättar om fördjupande skrivuppgifter som kopplats till elevernas intresseområde. Några elever berättar också att det finns lärare som anstränger sig för att ta fram undervisningsmaterial som eleverna är intresserade av. En lärare berättar att eleverna efterfrågar det lustfyllda och att eleverna oftast lär sig väldigt bra när det är roligt och när de får arbeta med något som de är intresserade av. Enligt lärarna har eleverna en annan vilja att utmana sig själva när de är intresserade och engagerade och de lektioner som inte alltid blivit som lärarna tänkt sig blir oftast de roligaste.

Vidare visar granskningen att lärarna uppmärksammar och stödjer både pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Intervjuade lärare uppger visserligen att de inte har gemensamma strategier för detta, men att de ändå reflekterar över hur de ska motverka eventuella skillnader mellan könen i undervisningen. Det här läsåret jobbar skolan med ett temaområde som innebär att lärarna gör olika övningar i klasserna för att motverka fördomar och för att tänka på könsperspektivet. Andra exempel på hur lärare arbetar för att motverka könsskillnader är att lärare aktivt fördelar ordet, att elever delas in i grupper med en jämn könsfördelning och att eleverna har fasta placeringar i klassrummet. Av lektionsobservationer såväl som intervjuer med lärare och elever framgår inget annat än att pojkar och flickor ges samma möjligheter till lärarstöd för att komma vidare i sin kunskapsutveckling.

Ändamålsenliga förväntningar

Granskningen visar att lärares förväntningar utgår från en aktuell bild av elevernas individuella kunnande och förutsättningar och att förväntningarna kommer till uttryck i tilltal och bemötande av eleverna. Av intervju med lärare och elever och av lektionsobservationer framgår att lärarna är positiva, berömmar eleverna och skapar trygghet i klassrummet. Intervjuade lärare berättar att de alltid försöker visa att de tror på alla elever och att de förmedlar vilka förmågor de bedömer vilket förtydligar lärarnas förväntningar på eleverna. Lärarna berättar att de har höga förväntningar på samtliga elever och att de uppmuntrar alla elever att arbeta med

avancerade uppgifter utifrån elevens individuella kunskapsnivå. Vidare visar granskningen inget annat än att lärarnas undervisning är fri från uttryck för stereotypa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund.

Granskningen visar också att lärarna är medvetna om vilket stöd eleverna får hemifrån och kompenserar med uppmuntran när sådant stöd saknas. Det framgår av intervju med lärare att de har kännedom om elevernas bakgrund och skiftande hemförhållanden. I intervjuer berättar representanter för elevhälsan, rektorn och lärarna att skolan erbjuder eleverna studiestöd som ett sätt att kompensera elever som saknar sådant stöd hemifrån. Studiestöd anordnas några timmar i veckan och riktar sig till alla elever, även till elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Lärarna berättar att de uppmuntrar elever att gå till studiestödet för då har de mer tid och stora möjligheter att utmana eleverna. Elevhälsan berättar också att elever erbjuds att gå i lovskola.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande tre områden:

- I vilken utsträckning skolans uppföljning av resultat ger underlag för genomförande och utveckling av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för lärare att – tillsammans eller på egen hand – genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att skolledningen i många avseenden ger ett gott stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling men att uppföljningen av elevgruppens resultat inte genomförs på ett sådant sätt att eventuella utvecklingsområden och framgångsfaktorer synliggörs. Vidare bedömer Skolinspektionen att elevhälsans resurser inte nyttjas fullt ut för att hjälpa lärare att utveckla en undervisning som i högre grad stimulerar elever i årskurs fyra som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn i sin uppföljning av kunskapsresultat synliggör alla elever och eventuella könsskillnader. Samtliga elever inkluderas i rektorns uppföljning, men de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen prioriteras i diskussioner och analys. Uppföljningen av skolenhetens resultat används visserligen för att utveckla undervisningen, men inte specifikt för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att det i liten utsträckning finns upparbetade rutiner för hur elevhälsans kompetenser kan bistå lärarna att genomföra och utveckla undervisningen för att utmana och stimulera elever som nått längre i sin kunskapsutveckling. Elevhälsan har inte heller fått något specifikt uppdrag från rektorn vad gäller att stödja lärarna i arbetet med att utveckla undervisningen för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Däremot visar granskningen att det finns gemensamma rutiner, metoder och strategier till stöd för genomförandet av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Det finns också upparbetade arbetssätt och en organisation för att ta del av och implementera ny kunskap och forskning i undervisningen som gynnar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och det finns upparbetade kontakter med andra skolenheter, dock inte gällande elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Uppföljning av resultat

Granskningen visar att rektorn i sin uppföljning av kunskapsresultat synliggör alla elever och eventuella könsskillnader. Av intervju med rektorn framgår att skolan har börjat med tätare halvårsavstämningar där de följer upp resultat för alla ämnen, jämförelser mellan lärare, elevgrupper och kön samt hur resultaten sett ut över tid. Lärarna berättar dock att de i sina resultatuppföljningar inte haft fokus på elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling. Rektorn och lärarna berättar att lärarna kontinuerligt dokumenterar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen och att denna information utgör underlag för lärarnas och rektorns analys. Lärare och elever använder också informationen som underlag för att förbereda elevernas utvecklingssamtal. Två gånger per läsår gör lärarna en individuell analys av sina elevers resultat där det ingår en sammanfattning av hur det ser ut i respektive ämne, en beskrivning av vilka förmågor som eleverna har utvecklat och vilka förmågor som eleverna behöver utveckla. Rektorn berättar att lärarna i sin analys också beskriver vad de behöver förändra i undervisningen för att utveckla elevers förmågor. Enligt rektorn bildar lärarnas beskrivningar underlag för hur undervisningen ska utvecklas för att elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling ska nå ännu längre. När lärarna gjort en individuell analys förs det en diskussion om resultaten i arbetslagen. Rektorn och elevhälsan berättar att de gemensamt går igenom elevernas resultat och den analys som lärarna gör men att detta arbete nyligen påbörjats eftersom rektorn är ny på skolan. Lärarna, elevhälsans representanter och rektorn beskriver vidare att rektorn följer upp undervisningens kvalitet, bland annat genom att titta på lärarnas pedagogiska planeringar, genom att ha en

tät dialog med lärarna och genom att göra frekventa, korta besök i verksamheten. Rektorn berättar också att hen använder elevernas individuella utvecklingsplaner i uppföljningen av skolans resultat och att hen följer upp hur lärarna skriver sina omdömen.

Vidare visar granskningen att samtliga elever inkluderas i rektorns uppföljning, men att de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen prioriteras i diskussioner och analys. Både lärare och elevhälsans representanter beskriver att även om rektorn följer upp samtliga elevers resultat och den undervisning de får, är fokus i stor utsträckning på de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen. Under höstterminen genomför lärarna screeningar i läs- och skrivförmåga med elever i årskurs fyra. Det är framförallt skolledningen tillsammans med elevhälsan som följer upp och analyserar resultaten från dessa screeningar. Dock berättar elevhälsan att det främsta syftet med att följa upp resultaten av screeningarna inte handlar om att ta reda på vilka elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling utan att det snarare handlar om att uppmärksamma om det finns elever som är i behov av stöd. I de gemensamma analyserna söker lärarna och elevhälsan inte heller systematiskt efter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar härutöver att uppföljningen av skolenhetens resultat visserligen används för att utveckla undervisningen, men inte specifikt för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn beskriver att hen utifrån uppföljningen har haft samtal med lärarna om hur de ska arbeta med att analysera sin egen undervisning. Rektorn berättar också att skolledningen tillsammans med lärare och representanter för elevhälsan har en pågående fortbildningsinsats som handlar om att utveckla ledarskapet i klassrummet. Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår dock att diskussioner om att utveckla undervisningen främst handlar om förbättrade anpassningar för elever som riskerar att inte nå målen. Rektorn berättar att skolan nyligen börjat arbeta med ett utvecklingsarbete som handlar om god undervisning, där de bland annat kommer att fokusera på lektionsdesign, och att detta kan vara ett sätt att utveckla undervisningen även för elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling.

Stöd för elevhälsan att samverka med lärarna

Granskningen visar att det i liten utsträckning finns upparbetade rutiner för hur elevhälsans kompetenser ska bistå lärarna att genomföra och utveckla undervisningen för att utmana och stimulera elever som nått långt i sin kunskapsutveckling.

Av intervjuer med lärarna och företrädare för elevhälsan framkommer att screeningsresultaten synliggör både elever som ligger långt fram och elever som har svårigheter i sin läs- och skrivutveckling men att elevhälsoteamet inte uppmärksammar de elever som får höga värden på screeningarna. Arbetet med att identifiera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling via screeningarna i läs- och skrivförmåga har enligt uppgifter från lärarna, elevhälsan och rektorn nyligen inletts, men det finns i nuläget ingen systematik eller struktur kring detta. Rektorn berättar att den screeningplan som finns på skolan håller på att omarbetas för att även omfatta ämnet matematik och ska vara implementerad år 2023.

Vidare visar granskningen att elevhälsoteamet har begränsade reella möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervju med lärarna och elevhälsan framgår att elevhälsan har begränsade möjligheter att tillsammans med lärarna arbeta för att utveckla undervisningen för elevgruppen. Visserligen organiserar rektorn elevhälsan så att elevhälsan samarbetar med lärarna med fokus på att stödja alla elever men det är främst elever som är i behov av stöd i skolarbetet som diskuteras på öppna forum och elevhälsomöten. Av intervjuer med rektorn, lärarna samt elevhälsans representanter framgår att det finns exempel på när elevhälsan har bistått lärare med material som kan användas för att stimulera elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Detta arbete framstår dock mer som enstaka insatser när fall har uppkommit, än ett systematiskt arbete med inriktning på denna elevgrupp. Intervjuer med lärarna och elevhälsan visar att elevhälsans kontakt med lärarna oftast är behovsstyrd med fokus riktat främst på elever som behöver stöd för att nå målen.

Stöd för lärare i arbetet med undervisningen

Granskningen visar att det finns gemensamma rutiner, metoder och strategier till stöd för genomförandet av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att lärarna är organiserade i årskursvisa arbetslag och att de har flera schemalagda tillfällen att samverka kring genomförandet av undervisningen. Det framgår också att förstelärare har uppdraget att ge handledning i pedagogiska frågor och att lärarna varit med i flera kompetensutvecklingsinsatser som bygger på kollegialt lärande som exempelvis läslýftet, matematiklyftet eller ledarskapet i klassrummet som också utvecklar undervisningen för den här elevgruppen. I dessa kompetensutvecklingsinsatser har det visserligen varit uttalat att lärarna ska få så många elever att nå så långt som möjligt men inte med ett fokus på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Även om rektorn uppger att det vid skolenheten inte finns något specifikt dokument som tydliggör hur lärarna ska arbeta med elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, berättar rektorn att det finns ett påbörjat arbete kring elevgruppen. Det handlar om den pågående insatsen om ledarskapet i

klassrummet och om implementeringen av ett förväntansdokument som handlar om god undervisning.

Vidare visar granskningen att det finns upparbetade arbetssätt och en organisation för att ta del av och implementera ny kunskap och forskning i undervisningen som gynnar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervju med lärare och rektorn framgår att skolledningen tillsammans med förstelärare och arbetslagsledare har kontinuerliga möten för att planera för och följa upp kompetensutvecklingsinsatser på skolan. Av samtliga intervjuer med skolpersonal framgår att lärare i årskurs fyra tillhör samma arbetslag och att möjligheter till att diskutera undervisning ges vid flera tillfällen varje vecka. Lärarna i arbetslaget skriver sina planeringar i en gemensam lärplattform vilket gör att lärarna har insyn i varandras uppgifter och lärarna har dessutom sina arbetsplatser i samma arbetsrum vilket ytterligare underlättar samarbetet. Lärare, som är ensamma att undervisa i ett ämne i arbetslaget, efterfrågar dock mer mötestid med lärare i andra årskurser för att utveckla samarbetet kring undervisningen.

Granskningen visar också att lärarna har reella möjligheter att arbeta för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Både rektorn och lärare uppger att det finns tid avsatt för formella möten på skolenheten samt att det vid dessa mötestillfällen finns möjlighet att även diskutera undervisning som är anpassad för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Lärarna säger att de tycker att mötesstrukturen är bra och att det täta samarbetet de har i arbetslaget leder till samtal kring samtliga elever och deras behov i undervisningen. Dock uppger både rektorn och lärare att de behov som elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling har sällan tas upp specifikt vid olika möten.

Härutöver visar granskningen att det finns upparbetade kontakter med andra skolenheter, dock inte gällande elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn framgår att hen deltar i samverkan med andra skolenheter kring skolutveckling. Det finns också olika samarbeten mellan skolor i kommunen, dock inte med primärt fokus att stimulera och utmana elever som tillhör den för denna granskning aktuella elevgruppen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver säkerställa att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs i resultatuppföljningar, i kompetensutvecklingsinsatser och i diskussioner mellan lärarna och mellan lärare och elevhälsan.

Granskningen visar att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs genom att deras kunskapsutveckling följs upp på individnivå. Däremot sammanställs och analyseras inte informationen för elevgruppen vilket gör att framgångsfaktorer och utvecklingsområden inte synliggörs. Vidare visar granskningen att elevhälsan har begränsade möjligheter att bistå lärarna med kompetensutvecklingsinsatser och i undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Elevhälsan ges möjligheten att samverka med lärarna kring undervisning men fokus ligger sällan på att utveckla en undervisning som stimulerar och utmanar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar arbetet med att följa upp verksamhetens resultat och analysera tillgänglig information om elevgruppen för att synliggöra framgångsfaktorer och utvecklingsområden för elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Uppföljningen bör baseras på lärares bedömningar av elevernas kunskapsutveckling tillsammans med annan information som till exempel undervisningens kvalitet. Rektor behöver också förstärka samverkan och möjligheter till kompetensutvecklingsinsatser för såväl elevhälsa som lärare kring en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Detta kan exempelvis ske genom att formulera riktade uppdrag och rutiner för arbetet, men också genom att möjliggöra mötestid med detta fokus eller utrymme att ta fram åtgärder och pedagogiskt material för elevgruppen. Arbetet med att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling kan med fördel knytas till det redan påbörjade arbetet med att utveckla undervisningen för alla elever, till exempel via skolans plan för god undervisning eller via arbetet med lektionsdesign som skolan ska arbeta med framöver.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Sara Algulin

Föredragande
Signerat av: Sara Algulin

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Lisbeth Ahlqvist och Anna Johansson deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Lyrfågelskolan den 5 – 6 april 2022. Vid besöket genomfördes lektionsobservationer och intervjuer med elever, lärare, nyckelpersoner och representanter för elevhälsan. Intervju med rektorn genomfördes digitalt den 7 april 2022. Besöket och den efterföljande intervjun med rektorn genomfördes av utredarna Sara Algulin och Lisbeth Ahlqvist.

Lyrfågelskolan 4-6 är en kommunal skolenhet med 304 elever. Eleverna i årskurs 4 är indelade i fyra klasser, och det går cirka 25 elever i varje klass. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor undervisar fem lärare i årskurs 4 innevarande läsår, varav samtliga är legitimerade och behöriga.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fem lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 221) framgår att i detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärande-miljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer. Vidare framgår att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

3 kap. 2 §

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 285) förtydligas att alla elever, även de som utvecklas snabbt, har rätt att få stimulans och utmaningar i skolarbetet. Även elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

I grundskolans läroplan anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skolans uppdrag

Vidare är skolans uppdrag att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.2 Kunskaper

Av läroplanen framgår även att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren ska bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande; stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan; organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

2.8 Rektorns ansvar

Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna bland annat får den ledning och stimulans som de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde: Rektorn behöver säkerställa att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling synliggörs i resultatuppföljningar, i kompetensutvecklingsinsatser och i diskussioner mellan lärarna och mellan lärare och elevhälsan.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?